

Rapport

Rapport over een klacht over het regioparket Utrecht-Lelystad

Datum: 20 maart 2012

Rapportnummer: 2012/040

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie op 23 november 2009 heeft beslist om de aangifte tegen verzoeker voorwaardelijk te seponeren.

Tevens klaagt verzoeker erover dat hem pas op 16 maart 2010 is gebleken dat de zaak op 23 november 2009 was afgedaan met een voorwaardelijk sepot.

Ook klaagt verzoeker erover dat de proeftijd van twee jaar die aan dit sepot is verbonden is ingegaan op 1 december 2010 en niet op 1 december 2009.

Tot slot klaagt verzoeker erover dat de officier van justitie sinds 12 oktober 2010 (tot het moment dat verzoeker zich tot de Nationale ombudsman wendde) niets van zich heeft laten horen, na zijn toezegging de sepotcode nog eens met een collega te bespreken.

Feiten

Wat is er gebeurd?

Verzoeker is docent op een middelbare school. Hij geeft daar les in een taal en in een exact vak. Tijdens een sportdag in mei 2008 assisteerde hij bij het spel met een grote bal. Deze bal is ongeveer twee meter in doorsnede en de bedoeling van het spel was dat een leerling bovenop die bal ging zitten of liggen en dat de teamgenoten deze bal zo snel mogelijk over het parcours duwden, zonder dat hun klasgenoot eraf zou vallen. Het team dat dit het snelst deed, zou dat onderdeel winnen. Terwijl het parcours werd afgelegd zag verzoeker dat een leerlinge een stukje van de bal naar beneden gleed. Om te voorkomen dat zij viel, duwde hij haar weer omhoog. Dit deed hij door haar een zetje te geven onder haar billen. Volgens hem deed hij dit zonder enige bijbedoeling. De leerlinge vatte dit echter totaal anders op. Zij was helemaal niet naar beneden gegleden en ze zag dit als een seksuele handeling en deed haar moeder dezelfde dag nog aangifte tegen de leraar wegens het plegen van ontucht.

Het duurde lang voordat verzoeker en zijn raadsman duidelijkheid kregen van het Openbaar Ministerie over wat er met de aangifte zou gebeuren. Verzoeker kreeg in mei 2009 de uitnodiging om op 8 juni 2009 op een TOM-zitting (Taakstraf Openbaar Ministerie) te verschijnen. Hierin zou aan verzoeker worden meegedeeld dat er een voorwaardelijk sepot zou worden toegekend. Het doel van deze zitting was om aan verzoeker duidelijk te maken dat hij zich zeer bewust moest zijn van zijn handelen. Het voordeel van een TOM-zitting was dat verzoeker zich niet voor de rechter hoefde te verantwoorden.

De raadsman had naar aanleiding van die aankondiging meerdere malen contact met de officier van justitie, zowel in persoon als per post en telefoon. Het voornemen van de officier van justitie om de zaak te gaan seponeren met een voorwaardelijk beleidssepot,

leidde tot grote schrik bij verzoeker en zijn raadsman. In hun ogen was er helemaal geen sprake van een strafbaar feit en met zo'n sepot zouden zijn mogelijkheden om ook in de toekomst in het onderwijs te blijven werken, worden beperkt. Een nieuwe verklaring

omtrent gedrag verkrijgen is dan vrijwel onmogelijk. De raadsman stelde voor om een technisch sepot toe te kennen, of om de zaak voor de rechter te brengen.

De TOM-zitting vond geen doorgang, en het dossier kwam op het parket stil te liggen. In het kader van de zogenoemde "voorraadbeheersing" vond een inhaalslag plaats. Op 23 november 2009 werd de zaak alsnog voorwaardelijk geseponeerd met code 40 (gering feit) en een proeftijd van twee jaar. Deze zou ingaan op 1 december 2010. Dit werd, per abuis, niet meegedeeld aan verzoeker.

Pas half maart 2010 hoorde de raadsman, toen hij wederom contact zocht met het parket, dat de zaak op 23 november 2009 was geseponeerd. Dit leidde ertoe dat de raadsman weer bij de officier van justitie aan de bel trok om uitleg en om te vragen of dit beleidssepot toch niet kon worden gewijzigd naar een technisch sepot (lieft 01, ten onrechte als verdachte vermeld). Ook opperde hij dat de zaak wat hun betreft alsnog voor de rechter gebracht kon worden. Eveneens stelde hij de ingangsdatum van de proeftijd aan de kaak.

De officier van justitie zegde in oktober 2010 toe de zaak nog eens met een zedenspecialist te zullen bespreken. Daarna bleef het, ondanks twee brieven van de raadsman van verzoeker, stil en wendde verzoeker zich op 11 juli 2011 tot de Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman startte op 25 juli 2011 een onderzoek naar de klachten van verzoeker. De Nationale ombudsman ging voorbij aan klachtbehandeling door de hoofdofficier van justitie, omdat, gezien het tijdsverloop, in redelijkheid niet van verzoeker kon worden verwacht dat hij de klachtprocedure bij de hoofdofficier van justitie zou moeten afwachten.

Visies

Wat is de visie van verzoeker?

Verzoeker en zijn raadsman zijn van oordeel dat er geen sprake is van een strafbaar feit. Hij heeft het meisje een zetje gegeven, zodat ze niet van de bal zou vallen. Hier is niets seksueels aan. Hij is van mening dat het Openbaar Ministerie geen oog heeft voor zijn kant van het verhaal en er meer van maakt dan het is. Hij wil dan ook graag zijn zaak bij de rechter bepleiten. Dit heeft zijn raadsman meerdere keren aangegeven.

Ook heeft de raadsman diverse keren bij de officier van justitie aangedrongen op een sepotcode 01: dat hij ten onrechte als verdachte is vermeld. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan zou 02 (onvoldoende bewijs) of 05 (feit niet strafbaar) een aanvaardbaar alternatief zijn, stelde de raadsman. Deze zogenoemde technische sepots worden namelijk niet betrokken bij de beslissing of een verklaring omtrent gedrag kan worden afgegeven. Met de beslissing van het Openbaar Ministerie voor code 40, een beleidssepot, wordt het voor hem erg moeilijk om in de toekomst nog op een andere school te kunnen gaan werken. Beleidssepots worden namelijk wel bij de afweging betrokken, hetgeen met zich

meebrengt dat het vrijwel onmogelijk is om een nieuwe verklaring omtrent gedrag te krijgen.

Daarnaast klaagt verzoeker over de communicatie vanuit het Openbaar Ministerie. Zijn raadsman hoorde pas, nadat hij zelf contact had gezocht met het parket, in maart 2010 dat de zaak in november 2009 was geseponneerd. Ook nadat zijn raadsman in oktober 2010 met de officier van justitie had gesproken over de mogelijkheid het sepot alsnog te wijzigen, hoorden zij niets meer. Dit ondanks brieven aan het parket op 11 november 2010 en 13 januari 2011.

Tevens bevreemde het verzoeker dat de proeftijd die aan de sepotcode was verbonden pas ruim een jaar na de genomen beslissing zou gaan lopen. Het was hem niet duidelijk waarom deze keuze was gemaakt en of dit wel een bewuste keuze was geweest.

Wat is de visie van de minister?

Ten aanzien van de beslissing om voorwaardelijk te seponeren en de zaak niet voor de rechter te brengen

Deze klacht acht de minister ongegrond.

De minister liet de Nationale ombudsman weten dat de raadsman had voorgesteld dat de zaak met sepotcode 01 zou worden afgedaan. De officier van justitie had hem daarop laten weten dat er een gerechtvaardigde verdenking tegen verzoeker was en dat op basis van alle feiten en omstandigheden en de ernst van het feit een voorwaardelijk sepot de juiste wijze van afdoening was. Een onvoorwaardelijk sepot 01 was dus niet denkbaar.

De minister vervolgde zijn standpunt door op te merken dat in zedenzaken als deze men vaak te maken heeft met aangevers die een handeling als ontuchtig ervaren. In deze zaak hadden veel factoren meegespeeld waar de officier van justitie in zijn beslissing rekening mee had gehouden:

De aangifte werd ondersteund door de verklaringen van verscheidene leerlingen die hadden gezien dat verzoeker aangeefster bij de billen greep.

Daartegenover staat de verklaring van een mededocent die het gedrag van verzoeker omschrijft als "mogelijk eerder sociale onhandigheid dan seksueel gericht". Deze docent was overigens niet bij het voorval aanwezig.

De gymnastieklerares had verklaard dat het beetpakken bij de billen ook door haar wordt toegepast om leerlingen tegen te houden of op te vangen. Zij was bij het voorval evenmin aanwezig.

De directrice had verzoeker al eerder aangesproken op het feit dat leerlingen hadden gemeld dat zij zich bij hem niet prettig voelden, omdat hij bijvoorbeeld naar hun borsten keek.

Op basis van deze feiten en omstandigheden werd besloten dat de beste wijze om deze zaak af te doen een voorwaardelijk sepot was. Op deze manier zou verzoeker genoodzaakt zijn zich zeer bewust te zijn van zijn handelen, zonder dat hij zich voor de rechter hoefde te verantwoorden. Overigens had de officier van justitie nooit de toezegging gedaan dat de zaak voor de rechter gebracht zou worden.

Benadrukt werd nog dat het aan de officier van justitie is om te beslissen of hij overgaat tot een voorwaardelijk, dan wel een onvoorwaardelijk sepot en of hij overgaat tot het opleggen van een technisch sepot, dan wel een beleidssepot. Hiervoor is de instemming van de verdachte, in dit geval verzoeker of zijn raadsman, niet vereist.

Ten aanzien van de bekendmaking van het sepot

De minister acht deze klacht gegrond.

De minister lichtte toe waarom er enige tijd overheen was gegaan voordat de beslissing tot sepot daadwerkelijk werd genomen. Nadat de TOM-zitting geen doorgang had gevonden, had de raadsman van verzoeker herhaalde verzoeken gedaan om een onvoorwaardelijk sepot te overwegen. Op 14 juli 2009 had de officier van justitie de raadsman wel bericht dat een onvoorwaardelijk sepot niet tot de mogelijkheden behoorde. Daarna was de zaak helaas op de stapel met nog af te handelen zedenzaken beland. In november 2009 is de zaak weer opgepakt en heeft de teamleider van het team veelvoorkomende criminaliteit op basis van de stukken in het dossier op 23 november 2009 besloten tot een voorwaardelijk sepot gering feit met daaraan gekoppeld een proeftijd van twee jaar. Deze beslissing had meteen aan verzoeker betekend moeten worden. Dit is niet gebeurd. Op 15 maart 2010 raakte dit pas bij verzoeker bekend.

Ten aanzien van de ingangsdatum van de proeftijd

Deze klacht acht de minister gegrond.

De minister liet weten dat zodra de beslissing tot het voorwaardelijk sepot op 23 november 2009 was genomen, dit aan verzoeker betekend had moeten worden. Dat was per abuis niet gebeurd. De ingangsdatum (1 december 2010) van de proeftijd van twee jaar was door dit verzuim niet juist ingevoerd.

Een proeftijd wordt normaal gesproken definitief ingevoerd en gaat lopen vanaf het moment dat de verdachte kennis heeft genomen van de beslissing tot het voorwaardelijk sepot. Dat was in dit geval op 15 maart 2010, toen verzoekers raadsman hem mondeling op de hoogte stelde van het sepot. Indien de betekening op de juiste wijze had plaatsgevonden en was ingevoerd, dan zou de proeftijd eind november 2011 verstreken zijn.

De minister liet weten dat het parket Utrecht heeft gezocht naar een praktische oplossing die recht doet aan de situatie van verzoeker. Deze oplossing bestaat eruit dat de proeftijd is aangepast tot anderhalf jaar. De proeftijd wordt geacht te zijn ingegaan op 15 maart 2010 en is geëindigd op 15 november 2011. Dit is inmiddels aangepast in de justitiële documentatie.

Ten aanzien van de terugkoppeling door de officier van justitie na bespreking van de zaak met een collega

De minister acht deze klacht deels gegrond, deels ongegrond.

Allereerst merkte de minister op dat het overleg dat tussen de officier van justitie en zijn collega had plaatsgevonden niet had geleid tot een andere beoordeling van de zaak. Het sepot wegens gering feit bleef gehandhaafd.

De minister schreef voorts dat de officier van justitie de raadsman had toegezegd dat hij bericht zou krijgen indien de beslissing om sepotcode 40 toe te kennen na het overleg zou wijzigen. Nu deze beslissing niet anders was uitgevallen, was er strikt genomen geen reden om de uitkomst met de raadsman te communiceren. Dit laat onverlet, vervolgde de minister, dat mede gelet op de voorgeschiedenis het wenselijk was geweest de raadsman uit eigen beweging of in reactie op zijn brieven van 11 november 2010 en 13 januari 2011 op de hoogte te brengen. De communicatie met de raadsman was op diverse momenten inadequaat geweest.

De klacht over de communicatie over de uitkomst van het overleg acht de minister ongegrond. De klacht was in zijn ogen wel gegrond voor zover het ging om de onbeantwoord gebleven brieven van de raadsman. De hoofdofficier van justitie van het parket Utrecht bood daarom ook zijn excuses aan voor de gebrekkige communicatie over deze zaak.

Motivering van het oordeel

Het voorwaardelijk sepot

De Nationale ombudsman toetst aan het redelijkheidsvereiste

Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit brengt met zich mee dat de overheid bij haar handelen de relevante feiten verzamelt en kijkt naar alle omstandigheden. De verzamelde gegevens worden betrokken bij de belangen die op een zorgvuldige wijze tegen elkaar worden afgewogen.

Hoe luidt het oordeel?

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de beslissing van de officier van justitie om de zaak te seponeren met een voorwaardelijk sepot verdedigbaar is.

De officier van justitie heeft een afweging gemaakt tussen het belang van verzoeker en het algemeen belang. Verzoeker heeft een groot belang bij een technisch sepot, onder andere voor het verkrijgen van een verklaring omtrent gedrag, maar bovenal omdat hij de overtuiging heeft dat hij niet schuldig is aan enig strafbaar feit. Daar tegenover staat het algemeen belang van de rechtsorde dat de officier van justitie moet dienen. De Nationale ombudsman kan de keuze van de officier van justitie volgen, nadat hij kennis had genomen van het strafdossier, dat vertrouwelijk ter inzage is gegeven. Omwille van de privacy is de motivering, voor zover deze ziet op de inhoud van het strafdossier, niet in het rapport opgenomen. Deze is in een persoonlijke brief aan verzoeker verstrekt.

Wat voorts van belang is, is dat een docent een bijzondere positie heeft ten opzichte van de aan hem toevertrouwde leerlingen. Hiervan moet deze zich bewust zijn en hij of zij moet zijn of haar grenzen kennen en die niet overschrijden. Blijkbaar is verzoeker met deze actie die grens overgegaan, want er is aangifte tegen hem gedaan. Met het oog daarop acht de Nationale ombudsman het begrijpelijk dat de officier van justitie met dit voorwaardelijke sepot een duidelijk signaal aan verzoeker heeft willen afgeven dat hij zich terdege bewust moet zijn van de bijzondere positie waarin hij zich als docent van opgroeiende tieners bevindt.

Alles overziend is de Nationale ombudsman van oordeel dat de officier van justitie de verschillende belangen zorgvuldig heeft afgewogen, zodat er geen sprake is van strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Voor wat betreft de keuze om de zaak niet aan te brengen bij de rechter, wil de Nationale ombudsman het volgende opmerken. Het is, zoals de minister overweegt, aan de officier van justitie om in het kader van opportuniteit de afweging te maken of hij een zaak aan de rechter zal voorleggen. In dit geval is daar niet voor gekozen, maar die keuze had in de ogen van de Nationale ombudsman ook anders kunnen uitpakken. Zo is daar het uitgebreide opsporingsonderzoek dat de politie heeft gedaan; er zijn veel mensen gehoord. Daarnaast ligt er de uitdrukkelijke wens van verzoeker om zijn zaak voor de rechter te bepleiten. En tot slot bestaat er bij de officier van justitie de overtuiging dat er een gerechtvaardigde verdenking tegen verzoeker bestaat. In dat licht had het wellicht de overweging verdiend om verzoeker toch te vervolgen. Door dat niet te doen, is verzoeker de gang naar de rechter ontnomen. Hoewel verzoeker deze mogelijkheid natuurlijk wel had kunnen trachten te bewerkstelligen door een beklagprocedure conform artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering te starten. Of hij ontvankelijk zou worden verklaard in zijn klacht, is aan het hof.

De bekendmaking van het sepot

De Nationale ombudsman toetst aan het vereiste van goede informatieverstrekking

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat een overheidsinstantie open en duidelijk is in haar communicatie naar de burger toe. Het vereiste van goede informatieverstrekking brengt in dat kader met zich mee dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf. Dit geldt te meer wanneer dit informatie betreft over handelingen en besluiten die de belangen van de burger kunnen raken. Dit brengt met zich mee dat wanneer een sepotbeslissing wordt genomen, het Openbaar Ministerie de betrokkenen hierover zo spoedig mogelijk informeert.

Hoe luidt het oordeel?

De Nationale ombudsman acht deze klacht gegrond.

Zoals de minister zelf al heeft onderkend, had de beslissing dat de zaak werd geseponeerd direct nadat deze beslissing was genomen aan verzoeker bekend gemaakt moeten worden. Dat is per abuis niet gebeurd en dat is in strijd met het hierboven genoemde vereiste van goede informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

De ingangsdatum van de proeftijd

De Nationale ombudsman toetst aan het vereiste van goede organisatie

Dit vereiste betekent dat de overheid ervoor zorgt dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. Zij werkt secuur en vermijdt slordigheden. Eventuele fouten worden zo snel mogelijk hersteld.

Hoe luidt het oordeel?

De Nationale ombudsman acht deze klacht gegrond.

Doordat het sepot niet aan verzoeker bekend is gemaakt op het moment dat die beslissing was genomen, is het ook misgegaan met het vaststellen van de ingangsdatum van de proeftijd. Deze wordt immers pas definitief vastgesteld op het moment dat de verdachte hiermee bekend is geworden. Waarom in het systeem de datum 1 december 2010 is ingevoerd is niet duidelijk geworden. De beslissing was immers op 23 november 2009 genomen en verzoeker was er op 15 maart 2010 mee bekend geworden. De administratie van het Openbaar Ministerie is op dit punt dus tekortgeschoten. De minister heeft dit zelf ook erkend en is verzoeker tegemoetgekomen door de duur van de proeftijd aan te passen.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen van de wijze waarop het Openbaar Ministerie deze fout heeft gecorrigeerd door de proeftijd met een half jaar in te korten.

De terugkoppeling na het overleg

De Nationale ombudsman toetst aan het vereiste van goede informatieverstrekking

Ook dit klachtonderdeel toetst de Nationale ombudsman, net als het tweede klachtonderdeel, aan het vereiste van goede informatieverstrekking. De overheid moet open en duidelijk zijn naar de burger toe.

Hoe luidt het oordeel?

De Nationale ombudsman is van oordeel dat dit klachtonderdeel gegrond is.

De minister zegt dat de officier van justitie de raadsman slechts zou informeren als de beslissing omtrent de sepotcode zou wijzigen. Uit de e-mails die de raadsman aan verzoeker heeft gestuurd blijkt zo'n voorbehoud niet. Hij ging ervan uit dat de officier van justitie hem ongeacht de uitkomst van het overleg zou informeren.

Zoals ook in het vereiste van goede informatieverstrekking staat omschreven mag van een overheidsinstantie worden verwacht dat zij niet alleen informatie verstrekt als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf. Dit geldt te meer wanneer dit informatie betreft over handelingen en besluiten die de belangen van de burger kunnen raken. Het is duidelijk dat

deze beslissing of het sepot gewijzigd zou worden of niet, het belang van verzoeker raakt. Het voorbehoud dat de officier van justitie zou hebben gemaakt, past met het oog op het vereiste van goede informatieverstrekking niet bij de dienstverlening die van de overheid mag worden verwacht. De raadsman was er dan ook terecht vanuit gegaan dat hij geïnformeerd zou worden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

De minister heeft in zijn standpunt aangegeven dat het niet beantwoorden van de brieven van de raadsman van december 2010 en januari 2011 niet juist is. De Nationale ombudsman is het met dit standpunt eens. De verzoeken om duidelijkheid te geven over de sepotcode hadden conform het vereiste van goede informatieverstrekking beantwoord moeten worden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regioparket Utrecht-Lelystad is

gegrond:

ten aanzien van de bekendmaking van het sepot, wegens schending van het vereiste van goede informatieverstrekking;

ten aanzien van de ingangsdatum van de proeftijd, wegens schending van het vereiste van goede organisatie;

ten aanzien van de terugkoppeling van het overleg met een collega en het niet beantwoorden van brieven, wegens schending van het vereiste van goede informatieverstrekking.

niet gegrond ten aanzien van de beslissing tot voorwaardelijk sepot.

de Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer